

ՀՀ տարածքային
կառավարման և
ենթակառուցվածքների
նախարարություն

Implemented by
giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

ՀՀ պետական
կառավարման
ակադեմիա

ԱՎԱԳԱՆՈՒ ԱՆԴԱՄՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԻ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄ ԵՎ ԿԱՐՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ

ՄՈԴՈՒԼ 2.

Համայնքի ավագանի – համայնքի ղեկավար
փոխհարաբերությունների շրջանակը

ՄՈԴՈՒԼԻ ԹԵՄԱՆԵՐԸ

ԹԵՄԱ 1.

Համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի փոխհարաբերությունների շրջանակը ՀՀ Սահմանադրության և «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքի կարգավորումների համատեքստում

ԹԵՄԱ 3.

Համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի փոխհարաբերությունների շրջանակը ՀՀ հողային օրենսգրքի, «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» և «Քաղաքաշինության մասին» օրենքների կարգավորումների համատեքստում

ԹԵՄԱ 2.

Ավագանու լիազորությունները համայնքի ղեկավարին անվստահություն հայտնելու, համայնքի ղեկավարի և ավագանու անդամի լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցնելու գործընթացներում

ԹԵՄԱ 4.

«Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքով համայնքի ղեկավարին վերապահված ոլորտային լիազորությունների ընդհանուր բնութագիրը

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Մասնակցային ժողովրդավարություն

համայնքում իրականացվող գործընթաց, որի միջոցով բնակիչները լայն մասնակցություն են ունենում համայնքային քաղաքականությունների մշակմանը և իրականացմանը, համայնքային խնդիրների բարձրացմանը և լուծմանը

Տեղական ինքնակառավարմանը բնակիչների մասնակցություն

համայնքում իրականացվող գործընթաց, որի միջոցով բնակիչները, առանց խտրականության, տեղեկացվում են տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեության մասին և կարող են ուղղակի կամ անուղղակի ներգործություն ունենալ տեղական ինքնակառավարման մարմինների որոշումների վրա

ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Համայնք	Մեկ կամ մի քանի բնակավայրերի բնակիչների հանրություն, վարչատարածքային միավոր
Տեղական ինքնակառավարում	Համայնքային նշանակության հանրային հարցերը լուծելու տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավունք և կարողություն
Համայնքի ավագանի	Համայնքի ներկայացուցչական մարմին
Համայնքի ղեկավար	Համայնքի գործադիր մարմին
Համայնքի ավագանու անդամ	Համայնքային քաղաքական պաշտոն
Համայնքապետարանի աշխատակազմ	Համայնքային կառավարչական հիմնարկ

**Թեմա 1. Համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի
փոխհարաբերությունների շրջանակը ՀՀ Սահմանադրության և
«Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքի կարգավորումների
համատեքստում**

Համայնքի ղեկավարը կատարում է համայնքի ավագանու որոշումները, իրականացնում է համայնքի աշխատակազմի ընդհանուր ղեկավարումը:

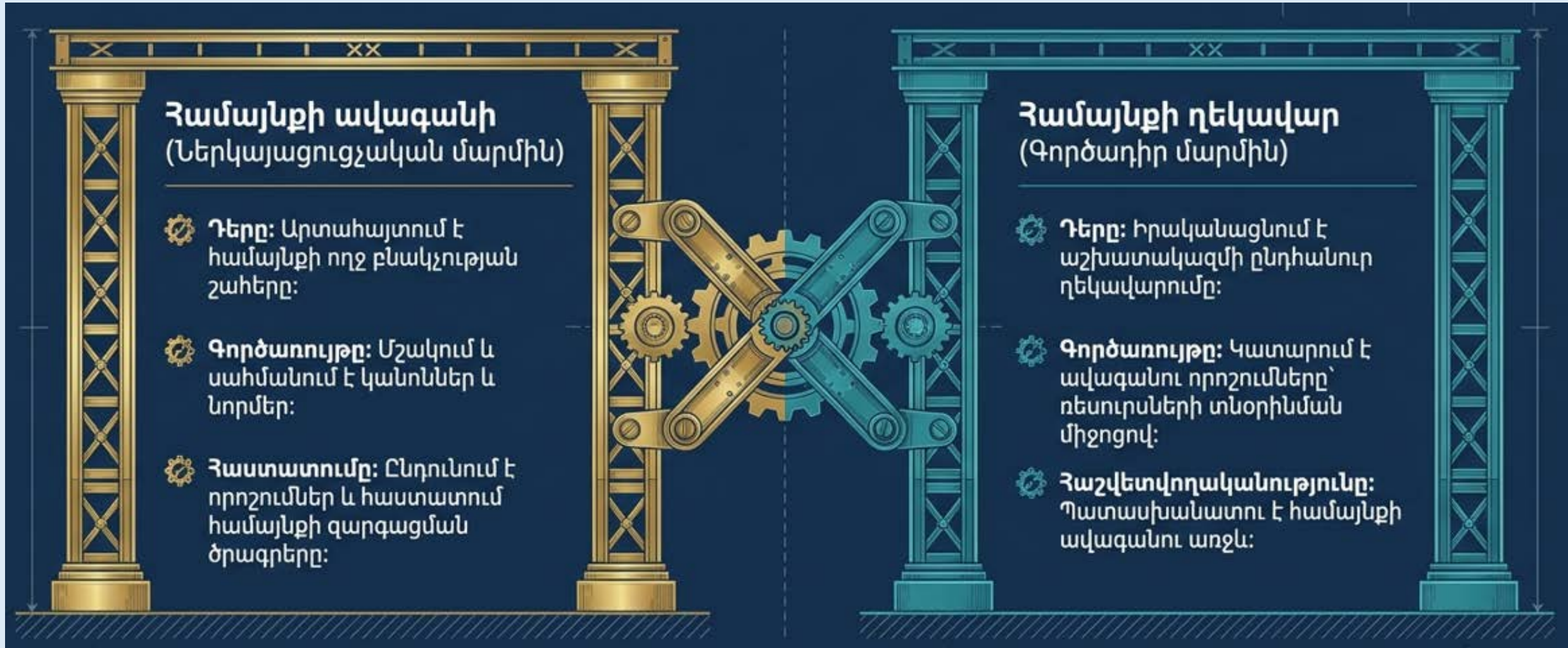
ՀԱՄԱՅՆՔԻ ՂԵԿԱՎԱՐԸ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ Է

ՀԱՄԱՅՆՔԻ ԱՎԱԳԱՆՈՒ ԱՌՋԵՎ:

ՀՀ Սահմանադրության 182-րդ հոդված

Տեղական ինքնակառավարման հավասարակշռությունը

Համայնքի ավագանին կարող է քննարկել համայնքի շահերին վերաբերող ցանկացած հարց և դրանց վերաբերյալ ընդունել որոշումներ,
իր իրավասությունից դուրս գտնվող հարցերի առնչությամբ ավագանին կարող է ընդունել ուղերձներ՝ ուղղված համայնքի բնակչությանը, համայնքի ղեկավարին, մարզպետին կամ այլ մարմինների և կազմակերպությունների:

**Իր իրավասության շրջանակում
ավագանու ընդունած որոշումները
ենթակա են կատարման համայնքի տարածքում:**

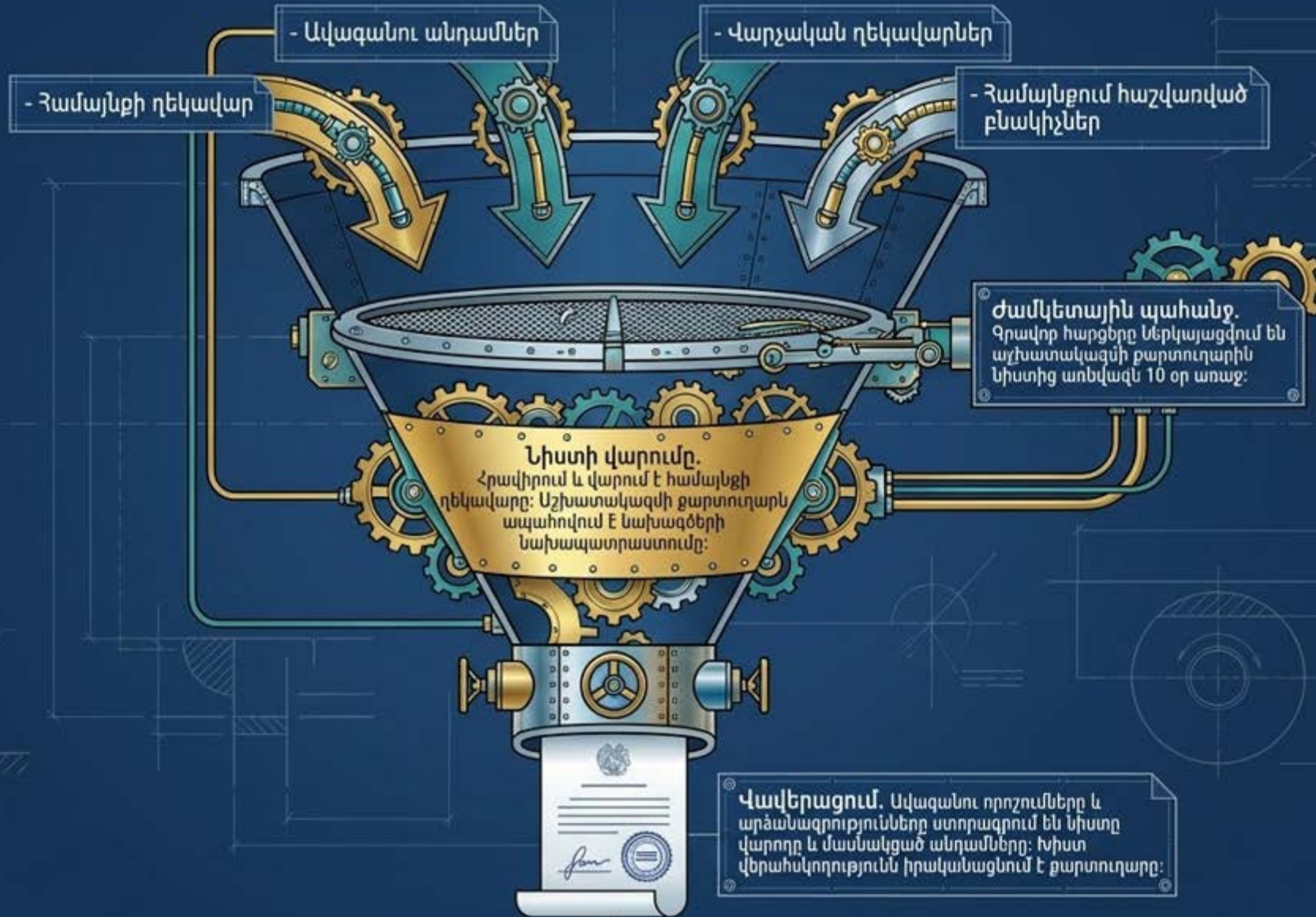
Համայնքի ղեկավարն իր հերթին ընդունում է միանձնյա որոշումներ, որոնք նախապատրաստվում են համայնքապետարանի աշխատակազմի կողմից:

Համայնքի ղեկավարը պատասխանատվություն է կրում համայնքի ավագանու և իր կողմից ընդունված որոշումների կատարման համար:

Իրավական բախումների լուծման ալգորիթմը

Օրակարգի ձևավորման և որոշումների կայացման մեխանիզմը

Համայնքի ավագանու որոշումը

ստորագրում է

նիստը վարողը (համայնքի ղեկավարը, նրա բացակայության դեպքում՝ նրա տեղակալը կամ համայնքի ղեկավարի պաշտոնակատարը կամ համայնքի ավագանու տարիքով ավագ անդամը՝ համայնքի ղեկավարի կողմից մինչև մեկ ամիս ժամկետով իր ծառայողական պարտականությունների կատարման անհնարինության և համայնքի ղեկավարի տեղակալի պաշտոնը թափուր լինելու դեպքում):

**Ավագանու նիստերի արձանագրություններն ստորագրում են
նիստը վարողը և ավագանու նիստին մասնակցած անդամները:**

**Աշխատակազմի քարտուղարը՝ վերահսկողություն
է իրականացնում համայնքի ղեկավարի և
ավագանու որոշումների կատարման նկատմամբ:**

Թեմա 2. Ավագանու լիազորությունները համայնքի ղեկավարին անվստահություն հայտնելու, համայնքի ղեկավարի և ավագանու անդամի լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցնելու գործընթացներում

**Համամասնական ընտրակարգով ընտրվող համայնքի ավագանի
ունեցող համայնքի ավագանին**

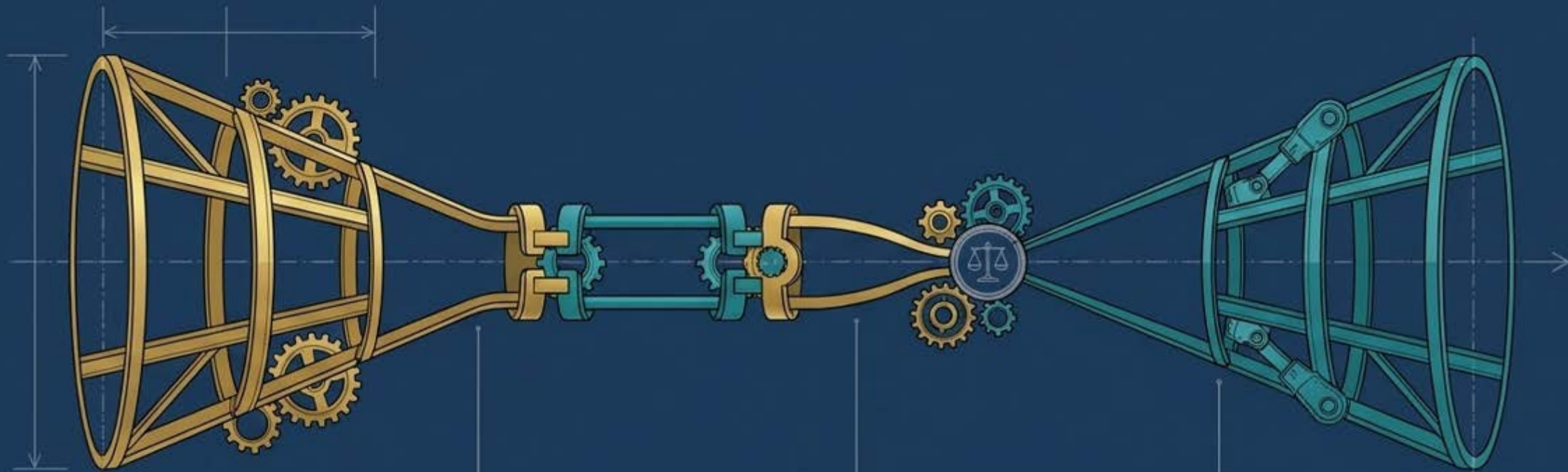
**իր անդամների ընդհանուր թվի առնվազն մեկ երրորդի
նախաձեռնությամբ**

**կարող է ներկայացնել ղեկավարին անվստահություն հայտնելու
որոշման նախագիծ:**

**ՀՀ օրենսդրությամբ մեծամասնական
ընտրակարգով ընտրված համայնքի ղեկավարին
անվստահություն հայտնելու
իրավակարգավորում չի նախատեսվել:**

Անվտանգության հայտնման ժամանակացույցը և արգելքները

Գործում է միայն համամասնական ընտրակարգով ավագանի ունեցող համայնքներում:

Նախաձեռնություն:

Ավագանու առնվազն 1/3-ը ներկայացնում է նախագիծ՝ պարտադիր առաջադրելով ղեկավարի նոր թեկնածու:

Այլընտրանքների պատուհան - 36 ժամ:

Նախագիծը ներկայացնելուց հետո 36 ժամվա ընթացքում մյուս անդամների 1/3-ը ևս կարող է առաջադրել այլ թեկնածուներ:

Քվեարկություն - 3-րդ օր:

Երրորդ աշխատանքային օրը, ժամը 10:00-ին գումարվում է նիստ: Քվեարկությունը գաղտնի է:

Հաղթում է ձայների մեծամասնությունը:

Նոր ղեկավարը ստանձնում է պաշտոնը 1 շաբաթում:

Սահմանափակումներ: Անվտանգություն **ԶԻ** կարող հայտնվել՝ ա) Պաշտոնավարման առաջին 1 տարվա ընթացքում, բ) Ռազմական կամ արտակարգ դրության ժամանակ:

Համայնքի ղեկավարին անվստահություն հայտնելու մասին
որոշման նախագիծը

ներկայացվելուց հետո՝ 36 ժամվա ընթացքում, նախաձեռնող
խմբի մեջ չմտնող

ավագանու անդամների ընդհանուր թվի առնվազն մեկ երրորդը
կարող է ևս ներկայացնել

համայնքի ղեկավարին անվստահություն հայտնելու վերաբերյալ
որոշման նախագիծ՝

առաջադրելով համայնքի ղեկավարի այլ թեկնածու:

Համայնքի ղեկավարին անվստահություն հայտնելու մասին
որոշման նախագիծը ներկայացնելուց հետո՝
Երրորդ աշխատանքային օրը՝ ժամը 10.00-ին, օրենքի ուժով
հրավիրվում է ավագանու նիստ,
որում գաղտնի քվեարկությամբ որոշվում է
համայնքի ղեկավարին անվստահություն հայտնելու հարցը:

Քվեարկությունն անցկացվում է գաղտնի՝

քվեաթերթիկների միջոցով,

որոնցում ընդգրկվում է համայնքի ղեկավարին անվստահություն հայտնելու մասին որոշման նախագծով առաջադրված թեկնածուն,

իսկ եթե այդպիսի նախագծերը մեկից ավելի են,

ապա համապատասխան քանակով թեկնածուները:

Ավագանու յուրաքանչյուր անդամ ունի մեկ ձայնի իրավունք:

Համայնքի ղեկավարին անվստահություն է հայտնվում,

եթե առաջադրված թեկնածուն (թեկնածուներից մեկը) ստանում է ավագանու անդամների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությունը:

Եթե առաջադրված թեկնածուն (թեկնածուներից մեկը) ստանում է
ավագանու անդամների ընդհանուր թվի ձայների
մեծամասնությունը,
ապա գործող համայնքի ղեկավարը վայր է դնում իր
լիազորությունները,
իսկ նորընտիր համայնքի ղեկավարն իր լիազորություններն
ստանձնում է մեկշաբաթյա ժամկետում:

Համամասնական ընտրակարգով ընտրված համայնքի ավագանու անդամի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցվում են, եթե՝

- 1) դադարել են ավագանու լիազորությունները.
- 2) նա կորցրել է համայնքի ավագանու ընտրական իրավունքը.
- 3) դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճռով նա անգործունակ, անհայտ բացակայող կամ մահացած է ճանաչվել.
- 4) նա ավագանու անդամության հետ անհամատեղելի պաշտոն զբաղեցնելու վերաբերյալ դիմում է ներկայացրել.
- 5) նա ավագանու անդամության հետ անհամատեղելի պաշտոն զբաղեցնելու պահից մեկ շաբաթվա ընթացքում այդ մասին գրավոր չի տեղեկացրել համայնքի ղեկավարին.
- 6) նա հրաժարական է տվել:

**Ավագանու անդամի լիազորությունները կարող են
վաղաժամկետ դադարեցվել՝**

**ավագանու անդամների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ
ընդունված որոշմամբ, եթե նա մեկ հերթական նստաշրջանի ընթացքում
անհարգելի պատճառով բացակայել է
ավագանու նիստերի կամ քվեարկությունների ավելի քան կեսից
կամ հանձնաժողովի նիստերի կեսից:**

Թեմա 3. Համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի փոխհարաբերությունների շրջանակը ՀՀ հողային օրենսգրքի, «Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային համակարգի մասին» և «Քաղաքաշինության մասին» օրենքների կարգավորումների համատեքստում

**ՀՀ հողային օրենսգրքի կարգավորումների
համառոտառում հողօգտագործման բնագավառում
համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի
փոխհարաբերությունների շրջանակը
պայմանավորված է
համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի
սեփական լիազորությունների իրականացմամբ և
արտահայտվում է՝**

1. համայնքի սեփականություն հանդիսացող հողերի կառավարման, տիրապետման, օգտագործման և տնօրինման՝

- ✓ հողերի կառավարման ամենամյա և հնգամյա ծրագրերի հաստատման,
- ✓ հողերի օգտագործման սխեմաների հաստատման,
- ✓ հողամասերի նպատակային նշանակությունների փոփոխությունների,
- ✓ հողամասերի օգտագործման տրամադրման կամ օտարման (ներառյալ՝ «Պետություն-մասնավոր գործընկերության մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով նախատեսված ՊՄԳ ծրագրով նախատեսված դեպքերում) գործընթացներում:

2. համայնքի վարչական սահմաններում գտնվող՝ պետության սեփականություն հանդիսացող հողամասերի (բացառությամբ՝ իրավաբանական անձանց մասնավորեցման (սեփականաշնորհման), կառուցապատված հողամասերի (այդ թվում՝ կառուցապատված հողամասերի օպտիմալացման արդյունքով առանձնացված՝ չկառուցապատված հողամասերի), ինչպես նաև պետական կամ ենթակա պետական մարմիններին հանձնված (ամրացված) պետական հողամասերի դեպքերում՝ պետական գույքի կառավարման լիազոր մարմինը՝ «Պետական գույքի մասնավորեցման (սեփականաշնորհման) մասին» և «Պետական գույքի կառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով, հողային օրենսգրքով, մասնավորեցման և օտարման մասին Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված **կարգով նախատեսված դեպքերի) անհատույց տրամադրման գործընթացներում:**

**3. հողային օրենսդրության կիրառման, հողերի
օգտագործման և պահպանման նկատմամբ
վերահսկողական լիազորությունների իրականացման
գործընթացներում:**

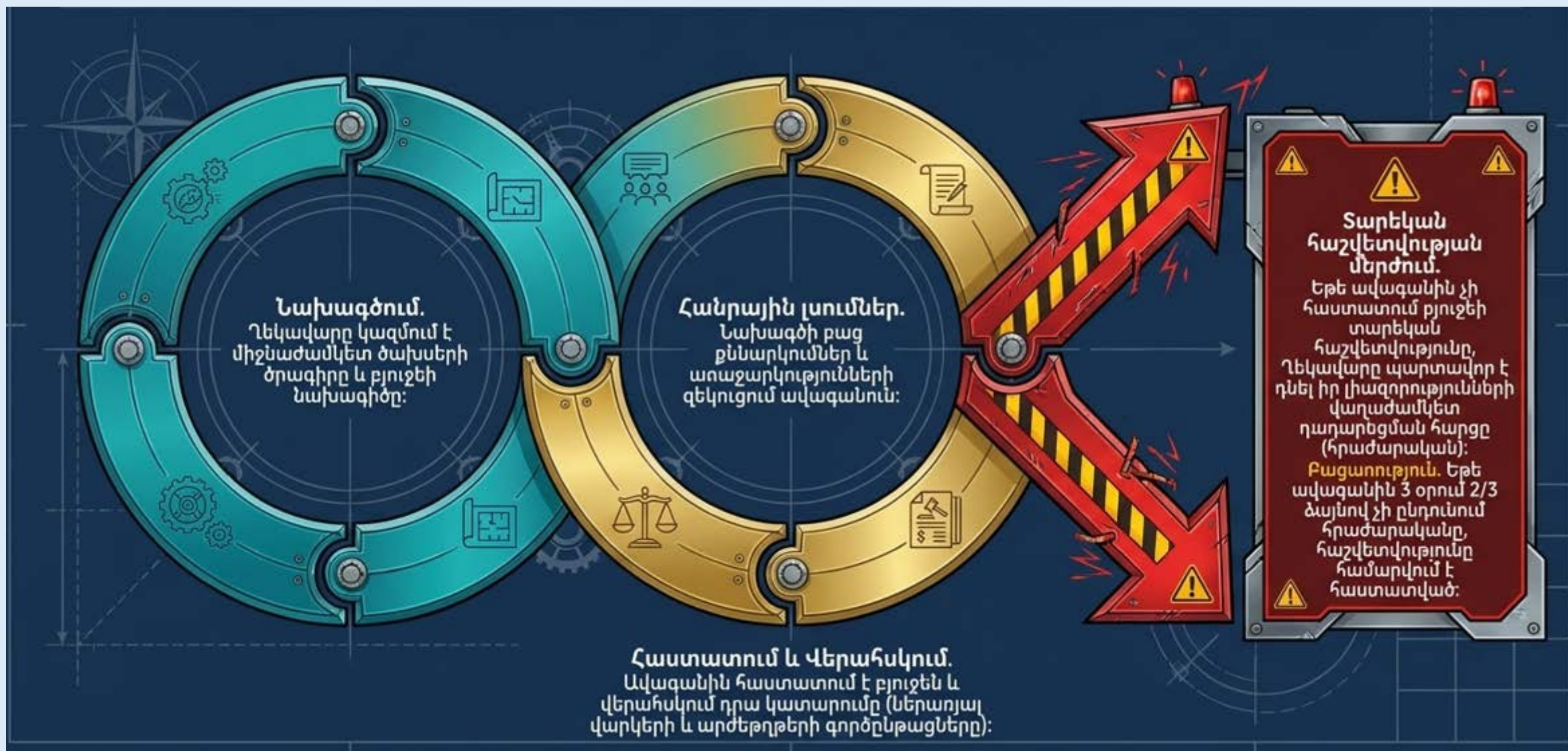
**«Հայաստանի Հանրապետության բյուջետային
համակարգի մասին» ՀՀ օրենքի կարգավորումների
համառոտում** համայնքի ավագանու և համայնքի
ղեկավարի համայնքի բյուջետային գործընթացի
կազմակերպման և համայնքի բյուջեի կառավարման
փոխհարաբերություններ շրջանակը
պայմանավորված է
համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի
սեփական լիազորությունների իրականացմամբ և
արտահայտվում է՝

1. համայնքի սոցիալական ենթակառույցները զարգացնելու նպատակով ներդրումներ կատարելու համար վարկ ստանալու պայմանագիր կնքման կամ օրենքով սահմանված կարգով համայնքային արժեթղթերի թողարկման,
2. համայնքի միջնաժամկետ ծախսերի ծրագրի մշակման և հաստատման,
3. համայնքի բյուջեի նախագծի մշակման և հաստատման,
4. համայնքի բյուջեի հաստատման առնչությամբ՝ հրաժարական տալու միջոցով **համայնքի ղեկավարի լիազորությունների վաղաժամկետ դադարեցման,**
5. համայնքի բյուջեում փոփոխությունների և (կամ) լրացումների կատարման,

կամ քննարկումներում ստացված և ընդունված դիտողությունների և առաջարկությունների վերաբերյալ համայնքի ավագանուն տեղեկատվության տրամադրման,

9. համայնքի բյուջեի կատարման տարեկան հաշվետվության ներկայացման և հաստատման,

10. համայնքի բյուջեի կատարման տարեկան հաշվետվությունը չհաստատվելու դեպքում **համայնքի ղեկավարի կողմից հրաժարական տալու միջոցով իր լիազորությունները վաղաժամկետ դադարեցման գործընթացներում:**

**«Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենքի
կարգավորումների համատեքստում քաղաքաշինության
բնագավառում**

**համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի
փոխհարաբերություններ շրջանակը
պայմանավորված է**

**համայնքի ավագանու և համայնքի ղեկավարի
սեփական լիազորությունների իրականացմամբ և
արտահայտվում է՝**

1. համայնքի քաղաքաշինական ծրագրային փաստաթղթերի (համայնքի (բնակավայրի) գլխավոր հատակագծի և քաղաքաշինական գոտիավորման նախագծի կամ դրանց փոփոխությունների ու նախագծման առաջադրանքների այդ թվում՝ վերջիններիս կազմում մշակվող՝ հողամասերի նպատակային նշանակության փոփոխությունների և նախագծման առաջադրանքների) մշակման, ներկայացման և հաստատման **գործընթացներում:**

2. որպես ինքնուրույն փաստաթուղթ՝ մշակված գոտիավորման նախագծի (եթե այն պարունակում է հաստատված գլխավոր հատակագծով սահմանված պահանջների փոփոխություն, ապա համայնքի ավագանու կողմից գոտիավորման նախագիծը հաստատվում է գլխավոր հատակագծի՝ «Քաղաքաշինության մասին» ՀՀ օրենքին համապատասխան կատարված փոփոխությունները հաստատվելուց հետո) հաստատման **գործընթացներում:**

3. գլխավոր հատակագծի և գոտիավորման նախագծի իրագործման, քաղաքաշինական քարտեզի կազմման, վարման և հաստատման **գործընթացներում:**

4. համայնքի քաղաքաշինական կանոնադրության կազմման, ներկայացման և հաստատման **գործընթացներում:**

Ավագանու մակրո-որոշումները:

- Հաստատում է համայնքի քաղաքաշինական կանոնադրությունը:
- Հաստատում է գլխավոր հատակագիծը և հողերի օգտագործման սխեմաները:
- Որոշում է հողամասերի նպատակային նշանակության փոփոխությունները:

Ղեկավարի միկրո-գործողությունները:

- Իրականացնում է հողամասերի տրամադրումը և օտարումը (ավագանու սահմանած սխեմայի շրջանակում):
- Տրամադրում է պետական կամ համայնքային հողամասերի անհատույց օգտագործումը (օրենքով սահմանված դեպքերում):
- Վերահսկում է հողային օրենսդրության կիրառումը տեղում:

**Թեմա 4. «Տեղական ինքնակառավարման մասին» օրենքով
համայնքի ղեկավարին վերապահված ոլորտային լիազորությունների
ընդհանուր բնութագիրը**

Հոդված 35. Լիազորությունների իրականացման մեխանիզմը

Համայնքի ղեկավարն իր լիազորություններն իրականացնում է համայնքային վարչական և համայնքային հայեցողական պաշտոններ զբաղեցնող անձանց, աշխատակազմի, համայնքային հիմնարկների և ոչ առևտրային կազմակերպությունների միջոցով:

Սեփական
լիազորություններ

- պարտադիր
- կամավոր

Պետության
պատվիրակված
լիազորություններ

Խնդիրների տարանջատում. Պարտադիր և կամավոր գործառույթներ

Պարտադիր խնդիրներ

Նպատակը / Purpose

Ապահովում են համայնքի բնականոն կյանքի ընթացքը:

Ֆինանսավորումը / Funding

Իրականացվում են հիմնական բյուջեի միջոցներով:

Իրավական հիմքը / Rule-Setter

Լիազորությունները սահմանվում են խիստ օրենքով:

Կամավոր խնդիրներ

Նպատակը / Purpose

Ուղղակիորեն չեն պայմանավորում բնականոն ընթացքը (օր.՝ որոշ սոցիալական աջակցության ծրագրեր):

Ֆինանսավորումը / Funding

Իրականացվում են միայն հավելյալ ֆինանսական միջոցների առկայության դեպքում:

Իրավական հիմքը / Rule-Setter

Լիազորությունները և իրականացման կարգը սահմանվում են ավագանու որոշմամբ:

Ուշադրություն. Պետության պատվիրակած լիազորություններից բացի, ՏԻՄ-երի մյուս բոլոր գործառույթներն իրականացվում են որպես սեփական լիազորություններ:

«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 18-րդ հոդվածով
սահմանված են համայնքի ավագանու

ընդհանուր լիազորությունները (դրանք թվով 59-ն են), իսկ

«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 35-52-րդ
հոդվածներով սահմանված են

նաև համայնքի ղեկավարի լիազորությունները

նրա գործունեության 18 բնագավառներում:

Գործունեության յուրաքանչյուր բնագավառում օրենքով
սահմանված են համայնքի ղեկավարի որոշակի թվով սեփական և (կամ)
պետության կողմից պատվիրակված լիազորություններ:

**«Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքով
համայնքի ղեկավարի գործունեության 11 բնագավառներում
սահմանված են
համայնքի ղեկավարի կողմից
պետության կողմից պատվիրակված լիազորությունների
իրականացման իրավակարգավորումներ:**

Համայնքի ղեկավարի լիազորություններն ըստ բնագավառների

Հոդվածներ 35-41

- ✓ Ընդհանուր
- ✓ Քաղաքացիների իրավունքներ
- ✓ Մասնակցայնություն
- ✓ Ֆինանսներ
- ✓ Հանրային միջոցառումներ
- ✓ Պաշտպանություն
- ✓ Արտակարգ իրավիճակներ

Հոդվածներ 42-45

- ✓ Քաղաքաշինություն և կոմունալ տնտ.
- ✓ Հողօգտագործում
- ✓ Տրանսպորտ
- ✓ Առևտուր և ծառայություններ

Հոդվածներ 46-48

- ✓ Կրթություն, մշակույթ և երիտասարդություն
- ✓ Առողջապահություն, ֆիզ. կուլտուրա և սպորտ
- ✓ Սոցիալական պաշտպ.

Հոդվածներ 49-52

- ✓ Գյուղատնտեսություն
- ✓ Անասնաբուժություն և բուսասանիտարիա
- ✓ Կենդանիներ
- ✓ Շրջակա միջավայր
- ✓ Շրջապատաշրջություն

ՀԱՆՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԹՅՈՒՆ